

Kraamkamer Green Deals

Niemand minder dan Yvo de Boer (1954) stond in de kraamkamer van de dit najaar afgesloten 59 Green Deals. Op de klimaattop in Kopenhagen was hij het hoofd van het klimaatbureau van de VN. Nu is hij mondiaal adviseur bij KPMG en hielp hij samen met tientallen CEO's om de Green Board op te richten, die de vinger aan de pols houdt.

HET DILEMMA: Het kabinet geeft handen en voeten aan de duurzaamheidsagenda door het sluiten van Green Deals met het bedrijfsleven, maar levert zelf geen structurele inspanning.

✦ TEKST ASTRID VAN UNEN ✦ FOTOGRAFIE ANNE HAMERS

De glastuinbouwsector wil vanaf 2020 klimaatneutrale teelt in nieuwe kassen. De Rotterdamse haven is momenteel al groot in biobrandstoffen en streeft ernaar dit verder uit te breiden met een tweede generatie fabrieken. Doel is dat deze fabrieken ook leverancier van grondstoffen voor de groene chemie worden. De provincie Zeeland begeleidt bedrijven in het Slogebied bij het realiseren van twee extra restwarmtekoppelingen in de periode 2011-2013. Daarnaast zal de provincie in dezelfde periode een pilot rond mobiele warmtebenutting uitvoeren. Zeeland Seaports werkt aan een vergelijkbaar project in de Kanaalzone. Het zijn enkele voorbeelden van de 59 Green Deals die de overheid begin oktober sloot met onder meer VNO-NCW en Stichting Natuur & Milieu. Yvo de Boer, mondiaal adviseur op het gebied van klimaat en duurzaamheid bij KPMG en voormalig directeur van het VN-klimaatbureau, is betrokken bij deze deals. "In potentie zitten er hele goede bij", zegt hij met voorzichtig enthousiasme. "Het zijn natuurlijk zeer verschillende initiatieven. De hamvraag is hoe bedrijven de deals gaan implementeren."

Ruim een jaar geleden bekeek KPMG het regeerakkoord op duurzaamheid. Het viel de adviseurs op dat er erg veel thema's in zaten die op de een of andere manier met duurzaamheid te maken hebben. "Doordat ze bepaalde topgebieden van de econo-

mie of bepaalde sectoren willen stimuleren", legt De Boer uit. "Die voornemens hebben we toen bij elkaar geveegd en vervolgens zo'n veertig CEO's geïnterviewd met de vraag hoe de Green Deals vormgegeven kunnen worden. En vooral: hoe zou zo'n nieuw partnerschap tussen bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen moeten werken om deze agenda daadwerkelijk vooruit te helpen? Uit die gespreksrondes met CEO's zijn zo'n veertig initiatieven naar voren gekomen, waarvan een deel nieuw is." Daarna volgden twee ontmoetingen tussen minister Verhagen en een aantal CEO's. "In die gesprekken is toen de notie van een Green Deal Board geboren. Dat is terecht gekomen in de intentieverklaring die is ondertekend en nu moet dat concreet ingevuld worden. De Green Deal Board kan, nadat de minister heeft bepaald dat hij een Green Deal ziet zitten, kijken of het haalbaar is wat ervoor nodig is om die uit te voeren." De overheid is niet voor het eerst met duurzaamheid bezig, stelt De Boer. "Balkenende heeft in zijn periode ook een serie duurzaamheidsplatforms georganiseerd. Maar hoe ga je het tot uitvoering brengen? In dat opzicht is het instellen van een Green Deal Board heel goed om op de implementatie toe te zien. Dat is ook de manier om het warm en levend te houden. Ik verwacht daar heel veel van, want zonder zo'n structuur... De weg naar de hel is geplaveid met mooie intenties. Daar moeten we dus voor oppassen. Ik verwacht wel veel van zo'n Board. Het is nog niet bekend wie daar zitting in gaan nemen."

Het afsluiten van de Green Deals ontlokte ferme kritiek uit allerlei hoeken. Jan Rotmans, hoogleraar duurzaamheid en transitie, had dit vijftien jaar geleden een goede ingreep gevonden, maar nu niet meer. Rotmans noemde het type projecten 'niveau Madurodam'. Volgens hem zou er meer focus op hooguit vijftien grote projecten moeten zijn. Belangenorganisatie De Groene

Mondiaal adviseur KPMG Yvo de Boer: "Het hele doel van de Green Deals is in de voorhoede te komen, op plekken waar Nederland sterk in is."

De Groene Zaak

“Voor echte Green Deals moet eerst structuur veranderen”

De Groene Zaak, een netwerk van 120 koplopers in duurzaam ondernemen, heeft het proces rondom de Green Deals altijd actief gevolgd. Het resultaat kon de toets der kritiek niet doorstaan: De Groene Zaak weigerde dan ook de Green Deal-koepelovereenkomst te ondertekenen. “Alle wet- en regelgeving in Nederland stamt uit de pre-duurzaamheidstijd”, zegt directeur Marga Hoek. “Eerst moet dus de economische structuur aangepast worden, anders zetten die Green Deals geen zoden aan de dijk.”

Zodra er sprake was Green Deals, is De Groene Zaak ermee aan de slag gegaan. Samen met zo'n zestig CEO's schreef het netwerk een brief aan het ministerie met een schets van hoe een Green Deal er volgens hen uit zou moeten zien. In juni resulteerde de betrokkenheid van de aangesloten ondernemingen tot de publicatie 'Green Deal Energie, noodzaak tot structurele maatregelen', met daarin verder uitgewerkte voorstellen.

Voor de zomer publiceerde De Groene Zaak een boekje waarin de belemmeringen van de Green Deals die al liepen werden beschreven en een advies aan het ministerie om die weg te werken. “Bijvoorbeeld: bedrijven die decentraal duurzame energie willen opwekken moeten nog steeds opboksen tegen allerlei wettelijke belemmeringen die voortkomen uit een systeem dat gebaseerd is op centrale en grootschalige energieopwekking”, licht Hoek toe. “Er moeten structurele maatregelen komen om de verduurzaming van de economie in de versnelling te krijgen.”

Hoek spreekt van het creëren van een 'gelijk speelveld eerlijk playfield'. “De overheid probeert het huidige systeem te optimaliseren, terwijl het beter is de economische prikkels te verleggen. Zoals het zwaarder belasten van het gebruik van grondstoffen en het verlagen van de belasting op arbeid, vervuiling en stoppen met fossiel. Ook stoppen met belastingkorting voor de grootverbruikers van fossiele energie, dat slaat helemaal nergens meer op. De overheid zou veel meer aanjager moeten zijn op het gebied van duurzaam inkopen. Wat ze nu doen, gaat lang niet ver genoeg. Dit zou veel meer arbeidsplaatsen en werkgelegenheid opleveren.”

Veel van de bedrijven die bij De Groene Zaak zijn aangesloten hebben een Green Deal gesloten. “Maar toen kwam er de overkoepelende Green Deal en die vonden wij leeg. In dat document stond veel te weinig en de operationele deals die erin beschreven stonden, vonden we matig. Dus hebben wij niet getekend. De Groene Deals veranderen het economische systeem niet en veroorzaken onvoldoende versnelling. Maar dat is wel de missie van de Groene Zaak.”

m.hoek@degroenezaak.com

Yvo de Boer: “Soms is het perfecte de grootste vijand van het goede.”

► Zaak zei de voorstellen ‘te weinig structureel en nauwelijks concreet’ te vinden en ondertekende ze daarom niet. De PvdA noemde de Green Deals ‘plannetjes en ideetjes, waarvan 99 procent ook zonder Green Deal uitgevoerd zou worden.’ Hebben de critici gelijk? “Ik deel de kritiek op de overheid niet”, zegt De Boer stellig. “De overheid heeft onder moeilijke economische omstandigheden 59 boegbeelden gevormd, waar we de boel mee vooruit trekken. Soms is het perfecte de grootste vijand van het goede. Ik vind het goed dat dit initiatief gestart wordt. Alle projecten die inspireren zijn positief. Nu zijn de koplopers georganiseerd.” Waarom De Groene Zaak deze deals niet heeft mede ondertekend zegt hij niet helemaal te begrijpen. “De meeste bedrijven die aangesloten zijn bij de Groene Zaak zijn ook lid van VNO/NCW en die heeft de deals wel ondertekend. Dat is een beetje schizofreen. Wie het kleine niet eert, is het grote niet waard. Maar inderdaad, de deals moeten zich wel gaan bewijzen.” De Boer is ervan overtuigd dat minister Verhagen zich aan deze deals committeert en daarvoor inspanningen zal doen. “Als je de miljoenennota bekijkt, zie je op termijn wel geld voor duurzaamheid en groene energie. Het hele doel van de Green Deals is in de voorhoede te komen, op plekken waar Nederland sterk in is. Ik denk niet dat de overheid voldoende doet aan het klimaatprobleem, maar ik denk dat geen enkele overheid dat doet, de Denen uitgezonderd. Maar ik voel geen behoefte om de Green Deals neer te sabelen. Het gemopper over de fiscale omstandigheden zijn terecht, die zijn op dit moment slecht voor nieuwe initiatieven. Maar het is goed om binnen moeilijke omstandigheden toch Green Deals te kunnen sluiten.”

Beloven de Green Deals een succes te worden? Zijn de stappen groot genoeg om de EU-doelstellingen richting groene energie te

“Europabreed gebeurt er nog onvoldoende als het gaat om hernieuwbare energie, energiebesparing en CO₂-reductie”

halen? De Boer: “Europabreed gebeurt er nog onvoldoende als het gaat om hernieuwbare energie, energiebesparing en CO₂-reductie. De economische en financiële crisis werpen een enorme schaduw op dit thema. Het gevaar is dat we vergeten dat de doelstellingen niet alleen vanuit klimaatverandering zijn voortgekomen, maar ook vanuit de behoefte om op langere termijn een meer duurzame economie te creëren. Dat risico is echter wel reëel.”

De Boer noemt de Green Deals “een hele goede eerste stap”, vooral omdat de ideeën vanuit het bedrijfsleven komen. “Wat ik constructief aan deze deals vind: bedrijven zoeken naar een nieuw soort samenwerking met overheid en kennisinstellingen. Maar het is wel bepalend of er een motor ontstaat vanuit de Board. We moeten ervoor waken dat het slechts een mooi fotomomentje wordt. Dus is het heel belangrijk om een bestuur te vormen met een voorzitter met aanzien en verbindend vermogen. Iemand die inspireert en de verschillende belangen bij elkaar weet te brengen.”

Het concept van een Green Deal zou heel goed een recept kunnen zijn voor het buitenland, denkt De Boer. “Sommigen zijn bruikbaar voor het buitenland, maar niet allemaal. Ik heb zelf geen favoriete Green Deal, maar wat mij het meest aanspreekt zijn de deals die mogelijke bedreigingen vertalen in kansen. Zoals de melkveehouderij die enorm onder druk staat door de regelgeving. De boeren zeggen: wij gaan hier ons voordeel mee doen. Misschien juist wel door die druk ontstaat het inzicht dat je niet meer moet weigeren je aan te passen. Het kan gewoon niet meer anders.” ■

yvo.deboer@kpmg.co.uk

De KLM

“Vliegen op frituurvet”

De Green Deal die KLM begin oktober met de overheid heeft gesloten, bestaat uit twee projecten: brandstof en afvalverbranding. Beide projecten hebben al een succesvolle geschiedenis, maar krijgen nog een extra zetje door de beoogde vergemakkelijking van de regelgeving. “De duurzaamheid die wij in de luchtvaartindustrie voor ogen hebben, kunnen we niet alleen bereiken”, zegt hoofd van de KLM-afdeling CSR en milieustrategie Inka Pieter. “Dat vergt goede samenwerking met diverse partijen, zoals ons partnership met WNF en nu dus ook met de overheid. We waren al bezig met verschillende eigen plannen en toen de Green Deal in zicht kwam, zagen we dat als een kans.”

Het zogenoemde Biofuel Action Plan heeft tot doel biobrandstoffen economisch en duurzaam haalbaar te maken. KLM is er al in 2007 mee begonnen, met in 2009 een demonstratievlucht op basis van camelina, en dat smaakte naar meer. Groot dilemma is wel dat biobrandstof nog erg duur is. “Het is schaars en daardoor nog erg duur”, zegt Pieter, “maar het is ook het kip-ei-verhaal: hoe meer vraag, hoe goedkoper het wordt. Alleen moet het niet ten koste gaan van andere zaken zoals de voedselvoorziening. Daar hebben we iedereen bij nodig. Daarom zijn we actief in de Sustainable Aviation Fuel Users Group met onder meer Boeing en 23 andere luchtvaartmaatschappijen, om de vraag naar biobrandstof te bundelen en te stimuleren.”

In de Green Deal is onder meer afgesproken dat de luchtvaartmaatschappij ongeveer tweehonderd vluchten van Amsterdam naar Parijs maakt, waarbij de brandstof is bijgemengd met biokerosine, gemaakt van afgewerkt frituurvet. Ook stimuleert en ondersteunt KLM onderzoek op het gebied van duurzame biobrandstof. Verder zal het bedrijf zich hard maken voor duurzaamheidsstandaarden in de internationale luchtvaartsector.

Het tweede project van de Green Deal gaat om het Waste-to-Energy-programma, waaraan KLM al een tijd werkt. Het bedrijf wil een groot deel restafval van zijn catering hergebruiken om lokaal om te zetten voor energie. Daarvoor is een installatie gebouwd, die nu in de testfase zit. Het streven is dat deze in de loop van 2012 operatief is en warmte biedt voor eigen gebruik. Ze is bekend met de kritiek op de Green Deals, maar pareert de Madurodam-vergelijking met: “Wij vliegen juist vanuit Nederland naar de hele wereld. Het is heel noodzakelijk dat de eigen overheid onze duurzaamheidsplannen ondersteunt. De Green Deal pas bij onze maatschappij; we staan niet voor niets voor de zevende keer op de eerste plaats in de Dow Jones Sustainability Index. We willen een standaard zetten in onze sector en als KLM mogen we wel iets meer doen. De Green Deal helpt ons hierin verder.”

Inka.pieter@klm.com